SOCIETATEA DE STUDII CLASICE

STUDII CLASICE

LIII–LIV
2024–2025

Volum dedicat
memoriei Profesorului Alexandru Avram

EDITURA ACADEMIEI ROMÂNE
București, 2025

COMITETUL ȘTIINȚIFIC

JOHN ABAD
(St. Augustine's Seminary, University of Toronto)

ALEXANDER BAUMGARTEN
(Universitatea „Babeș-Bolyai", Cluj-Napoca)

FRÉDÉRIQUE BIVILLE
(Université « Lumière », Lyon II)

JONATHAN BURGESS
(University of Toronto)

VALY CEIA
(Universitatea de Vest, Timișoara)

ALEXANDRU NICOLAE CIZEK
(Westfälische Wilhelms-Universität, Münster)

IOANA COSTA
(Universitatea din București)

GONZALO CRUZ ANDREOTTI
(Universidad de Málaga)

ANCA DAN
(École Normale Supérieure, Paris)

THERESE FUHRER
(Ludwig-Maximilians-Universität, München)

BEATRICE GIROTTI
(Università di Bologna)

ASKOLD IVANTCHIK
(HSE University, Moscow/
CNRS, Institut « Ausonius », Bordeaux)

ALISON KEITH
(University of Toronto)

ANDREAS KÜLZER
(Österreichische Akademie der Wissenschaften, Wien)

CHRISTIAN LAES
(University of Manchester)

FLORIAN MATEI-POPESCU
(Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan",
Academia Română, București)

EMIL NANKOV
(National Institute of Archeology and Museum,
Bulgarian Academy of Sciences, Sofia)

CONSTANTIN C. PETOLESCU
(Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan",
Academia Română, București)

JORDI PIÀ-COMELLA
(Institut d'Archéologie et des Sciences
de l'Antiquité, Université de Neuchâtel)

IOAN PISO
(Universitatea „Babeș-Bolyai", Cluj-Napoca)

ANDREAS SCHWAB
(Christian-Albrechts-Universität zu Kiel)

ALEXANDRA TRACHSEL
(Université de Fribourg)

HUANG YANG
(Fudan University, Shanghai)

NELU ZUGRAVU
(Universitatea „Alexandru Ioan Cuza", Iași)

COLECTIVUL DE REDACȚIE

LIVIU FRANGA – redactor-șef
(Universitatea din București)

FLORENTINA NICOLAE – redactor-șef adjunct
(Universitatea „Ovidius" din Constanța)

IOANA MUNTEANU – secretar de redacție
(Universitatea din București)

ALEXANDRU M. CĂLIN
(Universitatea din București)

VICHI-EUGENIA CIOCANI
(Universitatea din București)

THEODOR GEORGESCU
(Universitatea din București)

DRAGOȘ HĂLMAGI
(Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan",
Academia Română, București)

MARGARETA SFIRSCHI-LĂUDAT
(Universitatea din București)

REDACTORI COORDONATORI
AI PREZENTULUI NUMĂR

ANCA DAN

IOANA MUNTEANU

MARGARETA SFIRSCHI-LĂUDAT

Redactor: ADRIANA GRECU
Tehnoredactor: DANIELA FLORESCU
Coperta: MARIANA MOCANU

SOCIETATEA DE STUDII CLASICE
Palatul Universității din București,
Str. Edgar Quinet, nr. 5–7
010017, București, România
revistastudiiclasice@gmail.com
societateastudiiclasice.2021@gmail.com
https://studiiclasice.ro

© 2025, EDITURA ACADEMIEI ROMÂNE
Calea 13 Septembrie, nr. 13, sect. 5
050711, București, România
Tel: 4021-318 81 46, 4021-318 81 06
Fax: 4021-318 24 44
E-mail: edacad@ear.ro; periodice@ear.ro
Adresa web: www.ear.ro

Alexandru AVRAM (1956–2021)
(foto: Emilian Alexandrescu, 2012 – Arhiva Suzana Avram)

STUDII CLASICE

LIII–LIV 2024–2025

CUPRINS

ALEXANDRU AVRAM – IN MEMORIAM

Alexandru Avram – un savant universal (Dan DANA, Mădălina DANA) 7
Farewell to Alexandru (James HARGRAVE) 18

*

Vlad ALEXANDRESCU, *Scrisoarea lui Dimitrie Cantemir către Ieremia Cacavelas: o încercare în filosofia cunoașterii* 23
Sofia ANDREEVA, *On the Date of the Orphic Bone Plaques from Olbia* 37
Radu ARDEVAN, *En marge d'une inscription perdue d'Ulpiana (Dardanie)* 47
Hadrien BRU, *L'αὐλών, de la Pisidie à Karpathos et au-delà. Note de topographie et de toponymie hellénique* 54
Victor COJOCARU, Proxenos, proxenia *und die Proxenie-Dekrete als Forschungsaufgabe. Mit besonderem Fokus auf die Schwarzmeerregion* 67
Anca DAN, Dan DEAC, Radu PETCU, *A Scarab from Istros* 82
Dan DANA, *Între „salutări prietenești" și „cele de cuviință": o colaborare imposibilă, oglindită de zece scrisori între Scarlat Lambrino și Dionisie M. Pippidi (1931–1932)* 97
Martin GYUZELEV, Konstantin GOSPODINOV, *The Road Station* Templum Iouis *according to* Tabula Peutingeriana = Aristaeum *after Pliny the Elder: substantiation of a hypothesis* ... 120
Matthäus HEIL, *Oropos und die* publicani 128
Guy LABARRE, Ergün LAFLI, *Cinq inscriptions funéraires du nord-ouest de la Lycie* 134
Cătălina POPESCU, *Achilles' Shell – An* Imago Mundi *in Search of a Body* 143
Michel SÈVE, *La machine hydraulique à scier les pierres de Hiérapolis de Phrygie* 165

STUDII

Liviu FRANGA, *Esquisse pour un portrait littéraire du jeune Cicéron* (III) 172
Theodor GEORGESCU, *Rețeta fericirii în* De uita beata *a lui Seneca* 178
Andrei MIREA, *Remarks on the Ethnonym* Geticus *in Genoese Sources from the Black Sea Region* 188
Andrei MIREA, *The East European Silk Commerce with Central Asia after the Downfall of Tamerlane* 197

StCl LIII–LIV, 2024–2025, București, pp. 1–270

RECENZII

Mary BEARD, *Emperor of Rome: Ruling the Ancient Roman World,* London, Profile Books Ltd, 2023, 493 pp. (Florina DOBRE-BRAT) 212
Honor CARGILL-MARTIN, *Messalina. A Story of Empire, Slander and Adultery,* London, Head Zeus (*An Apollo Book*), 2023, 402 pp. (Florina DOBRE-BRAT) 214
Antologia Palatină. Cartea a V-a. Poemele iubirii, ediție critică și coordonare volum: Simona NICOLAE, traducere și note: Simona Nicolae, Cristian Șimon, Margareta Sfirschi-Lăudat, Sorana-Cristina Man, Epilog: Liviu Franga, București, Editura Universității din București (*Scriptores Byzantini* XIII), 2022, 346 pp. (Vichi-Eugenia CIOCANI) 217
Epistole către Ovidiu, Letters to Ovid, Lettres à Ovide, Edited and with a Foreword by Ion CODRESCU, Prefață/Preface: Cătălina Popescu, Cuvânt de întâmpinare/A Word of Welcome: Gabriela Creția, București, Editura Eikon, 2023, 247 pp. (Vichi-Eugenia CIOCANI) 219
Constantin GEORGESCU, Simona GEORGESCU, Theodor GEORGESCU, *Dicționar grec-român,* Volumul VI • *K,* București, Editura Nemira, 2024, 356 pp. (Vichi-Eugenia CIOCANI) 220
Liviu FRANGA, *Simfonia cetății. Note despre modelul peren și actualitatea Antichității,* Cluj-Napoca, Editura MEGA, 2023, 518 pp. (Ana-Cristina HALICHIAS) 221
Teofil CORIDALEU, *Comentariu la tratatul* Despre suflet *al lui Aristotel (Commentary on Aristotle's treatise* On the Soul), Cartea I, ediție bilingvă, stabilirea textului grec, traducere în limba română, introducere, note și glosar de Marilena Vlad, Iași, Editura Polirom, 2024, 296 pp. (Sorana-Cristina MAN) 225
Liviu PILAT, *Moldova, Sfânta Coroană și Regii Jagielloni. Vasalitate, putere și gândire politică (1387–1526),* Târgoviște, Editura Cetatea de Scaun, 2023, 414 pp. (Andrei MIREA) 229
Britta K. AGER, *The Scent of Ancient Magic,* Ann Arbor, University of Michigan Press, 2022, 239 pp. (Ancuța Andreea ROȘU) 238
Bernhard LANG, *Handbook of the Vulgate Bible and Its Reception.* Annotated Bibliography – Latin Glossary – Textual Notes, în *Vulgata in Dialogue. A Biblical Online Review,* Chur, The Vulgate Institute, 2023 – 2nd special issue, 778 pp. [https:// doi.org/10.25788/ vidbor.v1i1.1166] (Wilhelm TAUWINKL) 241

NOTĂ DE LECTURĂ

O epopee în dialog: Simone BERTIÈRE, *Le roman d'Ulysse,* Paris, Éditions de Fallois (*Littérature*), 2017, 255 pp. (Alexandra CIOCÂRLIE) 242

STUDIILE CLASICE ÎN LUME

Gabriela CREȚIA – *Conférence annuelle Euroclassica, 2024* 248

SEMNAL

Apariții editoriale 251
Premii 269